

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

П о я с н ю в а л ь н а з а п и с к а

до дипломної роботи

М А Г І С Т Р

(освітній ступінь)

на тему: «Управління формуванням конкурентного потенціалу
підприємства – експортера»

Виконала: студентка 2 року навчання,

групи 8.06.07.14.02,

спеціальності 8.03050301 «Міжнародна
економіка»

Гордієнко Ю.О.

Керівник: д.е.н., проф. Шталь Т.В.

Рецензент: к.е.н., доц., зав. кафедрою

міжнародної економіки ХДУХТ Кот О.В.

Актуальність теми. За сучасних умов бізнес-середовище діяльності підприємств на міжнародному ринку високою динамічністю і конкуренцією, що посилюються. Кризові явища в економіці набули перманентного характеру та обумовлені природними протиріччями економічних інтересів суб'єктів ринку. За таких умов стійкість положення підприємства в міжнародному конкурентному середовищі стала визначатися не стільки наявністю й ефективністю використання доступних для нього ресурсів, скільки можливостями їхнього генерування в конкурентному потенціалі, що створює умови зростання конкурентоспроможності підприємства в стратегічній перспективі.

Формуванню основ теорії та методології управління конкурентним потенціалом суб'єктів господарювання присвячені праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів: Г. Азоева, І. Ансоффа, І. Арєнкова, І. Войцеховської, Воронкової, О. Гудзинського, І. Должанського, Н. Краснокутської, В. Павлової, М. Портера, І. Олексюка, Я. Саліхової, С. Семененко, І. Рєпіної, О. Федоніна, та ін.

Різноманітні теоретико-методичні аспекти управління та методичні підходи до оцінки конкурентного потенціалу підприємств є предметом активних наукових дискусій серед вітчизняних дослідників: Я. Барибіної, О. Березіна, Н. Власової, Гросул, І. Кирчатої, В. Сімонової, Т. Шталь та ін.

Проте не вирішеними питаннями залишаються сучасні методи управління процесом формування конкурентного потенціалу підприємства на міжнародному ринку в умовах інтенсивної конкурентної боротьби. Адже, у сучасному світі на перший план виходять інновації, пошук унікальних компетенцій, застосування яких може забезпечити вітчизняним підприємствам переваги над конкурентами.

Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних засад, розробка методичних і практичних рекомендацій щодо управління процесом формування конкурентного потенціалу підприємства-експортера.

Досягнення зазначеної мети обумовлює необхідність вирішення наступних завдань, які й визначають структуру роботи:

систематизувати теоретичні положення та розкрити сутність поняття «конкурентний потенціал підприємства»;

розглянути сутнісні характеристики конкурентного потенціалу підприємства та його місце в системі теорії конкуренції;

вивчити методичні підходи до управління розвитком конкурентного потенціалу в експортній діяльності підприємства;

провести оцінку основних показників фінансово-господарської та експортної діяльності ПАТ «Турбогаз»;

провести діагностику стану конкурентних переваг експортної діяльності ПАТ «Турбогаз»;

розробити рекомендації щодо підвищення ефективності управління процесом формування конкурентного потенціалу підприємства-експортера;

розробити методичний інструментарій управління конкурентним потенціалом підприємства-експортера;

обґрунтувати основні положення науково-методичного підходу до управління конкурентним потенціалом підприємства-експортера на основі бенчмаркінгу.

Об'єктом дослідження є процес формування та розвитку конкурентного потенціалу промислового підприємства-експортера в умовах посилення міжнародної конкуренції.

Предметом дослідження виступають теоретичні та практичні аспекти ефективного управління процесом формування конкурентного потенціалу при здійсненні експортної діяльності промислового підприємства.

Методи дослідження. Теоретичну і методичну основу роботи становить сукупність загальнонаукових і спеціальних методів, що дало змогу визначити

процеси та явища у їх взаємозв'язку і розв'язати поставлені наукові та прикладні завдання.

Серед загальнонаукових методів пізнання необхідно виділити абстрактно-теоретичний, історичний, діалектичний, індукції та дедукції, аналізу й синтезу, які використано під час визначення й узагальнення теоретичних і методичних засад формування та розвитку конкурентних переваг в експортній діяльності підприємства. Для здійснення галузевого аналізу й оцінювання реалізації експортного потенціалу на виробничому підприємстві ПАТ «Турбогаз» використано методи статистичних порівнянь, укрупнення результатів, експертні методи вибору показників, кількісні методи фінансового аналізу. Інформаційну базу дослідження склали фундаментальні положення та результати теоретичних розробок, опубліковані в наукових працях вітчизняних і зарубіжних учених, законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність підприємств, статистичні матеріали за обраною проблематикою, фінансова і господарська документація та дані управлінського обліку виробничого підприємства ПАТ «Турбогаз».

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку та уточненні теоретичних положень, розробці науково обґрунтованих рекомендацій щодо управління конкурентним потенціалом промислового підприємства при здійсненні експортної діяльності.

У процесі дослідження одержано такі найсуттєвіші результати.

Удосконалено:

структуризацію конкурентного потенціалу підприємства-експортера, яка є основою для обґрунтування його концептуальної моделі, що відображає взаємодію між компонентами (техніко-технологічного, комерційного, маркетингового, клієнтського і підприємницького потенціалів) та дозволяє розкрити спектр можливостей підприємства;

концептуальний підхід до управління конкурентним потенціалом підприємства-експортера, який, на відміну від існуючих, ґрунтується на

сукупності взаємопов'язаних функцій управління (прогнозування, планування, організації, мотивації, контролю, координації та регулювання), і спрямований на вироблення ефективних рішень на основі розуміння єдності всіх елементів системи;

науково-методичний підхід до визначення типу конкурентної стратегії підприємства, який, на відміну від існуючих, створює можливість комплексного врахування ключових домінантів, що є визначальними при формуванні паттернів конкурентної стратегії підприємства, дозволяє поєднати його внутрішні й зовнішні можливості;

Набуло подальшого розвитку:

обґрунтування особливостей формування конкурентної стратегії підприємства в умовах виходу на зовнішній ринок за різних станів турбулентності зовнішнього середовища;

науково-методичний підхід до формування матриці паттернів конкурентної стратегії підприємства торгівлі;

науково-методичний підхід до визначення типу конкурентної стратегії підприємства-експортера, який, на відміну від існуючих, створює можливість комплексного врахування ключових домінантів, що є визначальними при просуванні підприємства відповідно трафіка конкурентного ланцюжка.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення дипломної роботи магістра доведено до рівня методичних узагальнень і прикладного інструментарію, що надає можливість керівництву підприємств-експортерів приймати обґрунтовані рішення під час вибору напрямів і способів управління конкурентним потенціалом економічних суб'єктів промислової галузі.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел,

додатків. Основний текст роботи викладено на 132 сторінках. Робота містить 23 таблиці, 21 рисунок, і список використаних джерел із 100 найменувань.